

ZASADY ORTOGRAFICZNE DO ĆWICZENIA OD 10 GRUDNIA
DO 10 STYCZNIA
(klasy siódme i gimnazjalne)

H czy Ch

H	Ch
<p>Wymienia się na: g, z, ż, np. hańba – (staropolska) gańba, blańhy – blażen, druh – drużyna.</p>	<p>Wymienia się na sz w wyrazach pokrewnych lub innych ich formach gramatycznych, np.: mucha – muszka, cicho – cisza, słuchać – słyszę, itd.</p>
<p>Występuje w rozpoczynającej wyraz częścce: hekto-, higo-, hiper-, hipo-, homo-, hetero-, homeo-, helio-, hydro-, np. hektolitr, hektopaskal, higrometr, higoskop, hiperinflacja, hiperpoprawność; hipoalergiczny, hipodrom; homofonia, homologacja, heteroatom, heteroseksualny, homeopatia, homeostaza, heliocentryzm, helioenergetyczny hydrobus, hydroelektrownia, hydrologia.</p>	<p>Występuje zawsze na końcu wyrazu, np.: mech, rolnikach, puszystych, polach, pisklętach, czerstwych, miłych, wysokich, itd.</p> <p>Wyjątki: druh, Boh(rzeka)</p>
<p>W „hałaśliwych słowach”, np.: huk, harmider, hałas, hej, hop, hola, hasać, wataha, hejnał, hulać...</p>	<p>Piszemy po spółgłosce „s”, np.: schemat, pascha, schizma, itd.</p>
<p>W wyrazach nieobjaśnionych (do zapamiętania), hotel, huśtawka, itd.</p>	<p>W wyrazach nieobjaśnionych (do zapamiętania), np. chichotać, chochlik, itd.</p>

Rymowany słowniczek wyrazów h niewymiennym:

Wystarczy nauczyć się na pamięć tych trudnych do objaśnienia wyrazów, a w pozostałych przypadkach stosować zasad, Twoje dyktanda będą bezbłędne!!!

Czyhać, hen, ohydna, hiena,
harcerz, hasło, hart(ducha), higiena.
Bohdan, Henryk, hoża Hania,
honor, hańba, huk, Hiszpania.
Helikopter, hol, hydroplan.
Halo, hola, hura, hopla,
herbatniki, hurt, hektolitr.
Hamak, huścić, hak, Hipolit,
horda, hultaj, herszt, hołota,
hałaśliwy, hipopotam.
Himalaje, Kopenhaga,
hangar, hulać, hełm, huragan.
Hektar, Hucuł, haft z Podhala,
hufnal, hacel, handlarz, hala.
Bohater, historia błaża,
hetman, hejnał, hymn, wataha.
Humor, hotel, zahamować,
harmonogram, huta, hojny.
Zapamiętaj wszystkie słowa,
gdy z pisownią nie chcesz wojny.

Ćwiczenie 1.

Naucz się wiersza na pamięć.

Ćwiczenie 2.

Uzupełnij tekst brakującymi literami: h i ch.

Kłopoty ...enia

Rzeczce ...enio raz do ...ani: „Jak mnie ta pisownia gniewa! ...iny , ...emia, ...aft, ...arak ter, ...ufiec, ...aber, ...oład, ...olewa. Człek się wa...a, jak ...oład pisać, jak ...oinkę, jak ...arcerza. ...ardy rycerz się spod ...ełmu z ...i...otaniem złym wyszczerza. Wciąż się kłóćcą ...an i ...hajduk, ...ór i ...asło, ...ów i ...eca. Istny ...aos mam już w głowie. Jakżę słów spamiętać tyle? Gdy dyktando pisać przyjdzie, pewnie znowu się pomyle.” Na to ...ania mu odpowie: „Weź się rażno do roboty, a zaręczam ci, że wkrótce miną wszystkie twe kłopoty.”

Ćwiczenie 3.

*Do podanych wyrazów dopisz wyrazy pokrewne, w których **ch** wymienia się na **sz**.*

strych -
uciecha -
gmach -
suchy -
kicha -
skrucha -
mnich -
zawierucha -
cecha -
uśmiechać się -
ucho -

Ćwiczenie 7.

Uzupełnij podane przysłowia i powiedzenia wyrazami z „ch” i „h”.

- a) Każda pliszka swój ogon
- b) pytają, zdrowemu dają.
- c) Nim tłusty, diabli wezmą.
- d), co psy obrabia.
- e) dusza, piekła nie ma.
- f) Tonący brzytwy się

Ćwiczenie 8.

a) Uzupełnij wyrazy brakującą literą.

...chron	...chludnie
...chab	...chemat
...chylek	...chówek
...chronisko	...chody

b) Zapisz regułę ortograficzną uzasadniającą pisownię tych wyrazów.

.....

Ćwiczenie 9.

Dopisz imiona z „ch” i „h” do nazwisk znanych postaci i określ dziedzinę, którą się zajmowali.

imię	dziedzina
a) Modrzejewska	aktorstwo
b) Jan Pasek	
c) Kołłątaj	
d) Wańkowicz	
e) Wagner	
f) Żebrowski	
g) Cegielski	
h) Poświatowska	
i) Ożogowska	

Ćwiczenie 10.

Do podanych wyrazów dopisz po dwa wyrazy pokrewne spośród słów znajdujących się w ramce.

- herezja -,
- hipnoza -,
- histeria -,
- higiena -,
- rehabilitacja -,
- inhalacja -,
- chaos -,
- chart (rasa psa) -,

charakter -
chciwiec -
chytrus -
wychowanek -

heretyk, chaotycznie, histeryzować, charcik, higienistka, heretycki, charakteryzować, chciwość, histeryk, chciwy, higieniczny, hipnotyzować, chytrzyć, hipnotyzer, chaotyczny, rehabilitować, charcica, rehabilitacyjny, charakteryzacja, chytrusek, inhalatorium, wychowanie, inhalować, wychowywać

Ćwiczenie 11.

a) Co oznaczają wymienione wyrazy obcego pochodzenia? Dopisz je do właściwych wyjaśnień w odpowiedniej formie.

hostessa • honoris causa • hospitalizacja • homologacja

Pacjent musi być umieszczony w szpitalu, czyli musi zostać poddany
Zezwolenie na używanie jakiegoś sprzętu nazywamy
Honorowy stopień naukowy nadany przez uczelnię osobie szczególnie zasłużonej dla nauki i kultury nazywa się doktoratem
Dziewczyny zachęcające z uśmiechem na ustach do kupowania towarów w supermarketach lub witające gości na konferencjach czy targach to

b) W wykropkowane miejsca wpisz wyrazy wybrane spośród niżej wymienionych, nadając im właściwą formę.

chyłkiem • charytatywny • chlapa • hospicjum • Hollywood • hop-siup • hity

W grudniu grałem na skrzypcach na koncercie
w miejscowym, które zajmuje się nieuleczalnie chorymi dziećmi.
Na dworze, a ja przez płot do sąsiadów,
..... pod ich oknami i już jestem w szkole.
Wiele światowych filmowych powstało w najslawniejszym ośrodku kinematografii – w, dzielnicy Los Angeles w Stanach Zjednoczonych.

Ćwiczenie 12.

Uzupełnij tekst literami :h" lub „ch”.

Hultaj namówił raz chuligana

__eca zdarzyła się niesłychana, __ultaj namówił raz __uligana, by ład w słowniku zburzyć dla psoty. Powstał __armider, okropny __aos. Wszystko __aniebnie się pomieszało: __ińczyk z __indusem, __oryzont z e__em, __angar założył na siebie strze__ę. __ol w jednej parze stanął z __olewą, z __oinką __eban(dość cenne drzewo). I, __oć klócili się do tej pory, pod rękę idzie z __igieną __ory. __ołd gromko woła swej racji pewny: jak __łód mnie piszcie, bo to mój krewny. __ultaj, __uligan, dwaj przyjaciele cieszą się: „Będzie zamętu wiele. Nas też pomylą, no bo jest faktem, że __armonijny mamy __arakter”. Ten niesły__any słysząc __armider, __enryk

zawołał: „Dość ___ec !Już idę zrobić porządek. Nie gnębcie ludzi. Słownik jest po to...”-
i wtem się zbudził. Nawet w słowniku, rzecz to jest znana, trzeba uważać na
___uligana.

Ćwiczenie 13.

Wypisz znaczenia następujących wyrazów z „h” ze Słownika języka polskiego:

hoży -
hol -
horda -
herszt -
hołota -
hangar -
Hucuł -
hufnal -
hacel -
wataha -
hojny -

Ćwiczenie 14.

„H” cz „ch”? Wpisz brakujące litery, w razie niepewności sprawdź w Słowniku ortograficznym:

alko___ol, ___armonia, ___lor, z___ołdować, ___ałwa, ___ała, ___emia, bo___ater, ___aos,
pu___ar, ___arcica, ___olewa, za___aczyć, ___inina, ___andra, ___łęptać, pu___acz,
___erbatnik, ___ustawka, ___erubin, ___odowła, wy___ować, ___yżo, ___umor, ___ronometr,
___ybić, czmy___nać, czy___ać, ___iszpański, ___ytry,

Ćwiczenie 15.

Dopisz po jednym wyrazie bliskoznacznym zawierającym h lub ch do podanych wyrazów. Wybierz je spośród słów zawartych w ramce, w razie potrzeby skorzystaj ze słownika wyrazów bliskoznacznych:

humanitarny, hołubić, chuchrowaty, hojny, anarchiczny, chluba,
heroiczny, honor, chmara, cecha, chochlik, chóralnie, niepohamowany,
chciwie, hardo, chwalić się, harmonizować, chwilowo

ludzki -
ozdoba -
mnogość -
szczodry -
pożądliwie -
zbiorowo -
cześć -
wyniośle -
wąty -
bezządny -
bohaterski -
właściwość -
skrzat -
pieścić -
szczyć się -.....
pasować -
nieopanowany -
czasowo -.....